

סיכום מילולי של הרצאתה של ד"ר רונית אלוני

"עבודה עם הורים בתחום המיניות בחינוך המיוחד"

כנס ארצי: מיניות בחינוך המיוחד עבודה עם הורים, קיץ תשס"ה

סיכום: דן פולק

מצבים רגשיים קשים שההורים עלולים לחוות: לחץ, מתח, שחיקה, עייפות, אשמה, בושה, ופחד, תחושת ערך עצמי פגועה, גם דימוי הגוף יכול להיות פגוע (של ההורים), מערכת יחסים יכולה להיות פגועה, כמו גם ייתכנו קשיים ביחסי המין. למעשה חלק מההורים עלולים לסבול מתסמינים הדומים ל- PTSD (post traumatic stress disorder).

מה קובע את חומרת מצבם ? מבנה אישיות קודם, מערכת משפחתית (מורחבת) תומכת, מערכת חברתית תומכת (לא פעם המשפחות מוצאות עצמן מבודדות כמעט עקב הולדת ילד מוגבל), עמדותיהם כלפי מצבם (אם הילד הזה הוא "עונש" שלהם, אולי בשל המיניות ה"לא תקינה" שלהם) וכלפי הנכות של הבן/הבת, מערכת היחסים הזוגית, מקומו של הילד המוגבל בסדר הלידות (האם כבר הפכו הורים קודם ללידת הילד הנכה וגיבשו לעצמם דימוי עצמי הורי חיובי).

חשוב לזכור שכל הורה הוא לעצמו ומתקיים גם כיחידה נפרדת, ולא רק כזוג הורים. עשויים/עלולים להיות פערים עצומים בגישות שני ההורים.

איך לא לגשת אל ההורים ? לא עם COOK BOOK, לא בהעמסת מטלות נוספות, וללא שיפוטיות וביקורת.

מה עשוי לעבוד ?

- א. להציג אפשרויות שיורידו עומסים בטווח הקצר ובטווח הארוך.
- ב. להראות אפשרות לנורמליזציה לחייהם ולחיי ילדיהם.
- ג. לבדוק יחד עם ההורים שיקולים של עלות מול תועלת (תשומות מול תפוקות).
- ד. לבדוק עם ההורים במה שונה התנהגותם עם ילדיהם המוגבלים לעומת ילדיהם ללא המוגבלות?

ה. יחסי אובייקט משובשים - בגיל הבוגר לא נעמיק בכך, אנו כבר מעבר לכך. בגיל הצעיר זה יכול להיות חלק ממוקד העבודה הטיפולית.

ו. הגנת יתר גם ע"י אחים - לעזור להיפרד ממטלות לא הכרחיות, להסביר שמעורבות היתר מחבלת, לעשות כמה שפחות כשאפשר לעשות פחות, ללמד לתחזק את עצמם, ללמד שמותר להם לא לדעת הכל על הילד/ה שלהם, חשוב להשאיר לילדים כמה שיותר מרחב אישי, יש לעזור להתמודד עם רגשות האשם שלהם, לעזור להם לשחרר גם את ילדיהם הרגילים (ממטלות סביב הילד/ה הנכה, ובכלל).

ז. התנתקות - לסגל שפה חדשה, בוגרת (למשל בהתייחסות לאברי הגוף ואברי המין); ללמד התייחסות טבעית לשינויים של מעגל החיים (למשל המפגש עם אוננות, וסת וקרי-לילה); התייחסות – בעיקר בגיל ההתבגרות- למראה חיצוני נורמטיבי / אטרקטיבי / מיני, בדומה למתבגרים אחרים; מתן פרטיות – שיתירו ויחביאו, שישמרו סודות, שלא יחויבו לספר כל דבר לאימא ואבא, לאפשר חדר פרטי, ודאי מקלחת, אפילו נעילת החדר. ליצור כמה שיותר מרחבים פרטיים ולצמצם את החודרנות למינימום ההכרחי.

ח. חוסר צפי - לא לאפשר להורים להתעלם מן העתיד (לנקוט עמדה, לכוון, להעז, גם לטעות, אך לא לשתף פעולה עם העמימות); לקבוע סדרי-עדיפויות בהשקעת משאבי זמן וכסף, ללמוד לוותר על מה שאיננו בר-השגה; לקבוע יעדים מיידיים ורחוקים, להרשות לעצמנו לקבוע ולשנות בהתאם למציאות מתפתחת; לאתר מודלים (בחברה של דומים המתפקדים בחברה – עובדים, לומדים, החיים חיים חברתיים מלאים, חיים בזוגיות, וכיו"ב) שניתן ללמוד מהם מתוך הזדהות עמו.

ט. פרטיות - לקבוע גבולות פרטיות להורים ולילדים; להגדיר זמן ומקום לצרכים פרטיים; להגדיר פעילויות פרטיות; להגדיר את גבולות הגוף והאוטונומיה שלו, להעביר אחריות לפעילויות פרטיות. **אי-אפשר לחנך למיניות בלי לאפשר פרטיות. אנשי צוות מחויבים לשמור על מרחק נורמטיבי מחניכים/תלמידים, ולהימנע מקרבת יתר, שמבלבלת ומטשטשת מרחקים דרושים - ככל שמתבגרים יש לגעת פחות ולחבק פחות.**

י. OVER PROGRAMING - שמרטפות לעומת השקעת משאבים מתוכננת; עלות לעומת תועלת; שחרור זמן קריטי להורים ולילדים לצרכים פרטיים (לילדים - זמן פנוי, נטול מטלות, כזה בו יוכלו לפגוש את עצמם ואת גופם, להורים - מגיע לי גם לחיות, וחשוב שאעביר מסר – **הנאה היא ערך בחיים**) ; שחרור משאבים לשימוש אחר.

הורים כמודל: לגבריות ונשיות, לפרטיות ולאינטימיות, לזוגיות ולמערכת יחסים זוגית, לתקשורת אינטימית, לפתרון משברים.

נורמליזציה / לגיטימציה : דיור ופרטיות, מראה, תכנים ועיסוקים, שעות עירות ושינה, **שחרור אשמות ופחדים של ההורים, על-מנת לקרב את אורח חייו של הילד המוגבל עד כמה שאפשר לילדים האחרים בבית.**

לסיכום ,

ההורים הם לקוחות שלנו לא פחות חשובים מילדיהם; הם אינם קו-תרפיסטים שלנו (לא במובן הקליני של הטיפול, אך כמובן שכהורים הם המטפלים של ילדיהם, יותר מאתנו); דרך נרמול חייהם נתרום לנרמול חיי ילדיהם; ננסה להוריד מעליהם עומס על-מנת להוריד עומס מילדיהם.